

ATBILD EKSPERTS

Vai darba līgumā var paredzēt dažādus līgumsodus darbiniekam?

30. maijs, 2013 / Andis Burkevics, zvērinātu advokātu biroja "SORAINEN" zvērināts advokāts
http://www.ifinances.lv/lat/atbild_eksperts/personals?doc=4600

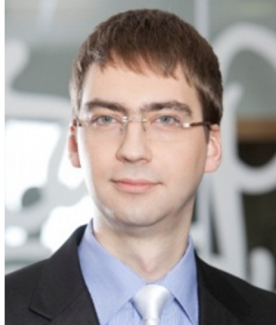

Foto: no ZAB SORAINEN arhīva

Vai darba līgumā var paredzēt dažādus līgumsodus darbiniekam, piemēram, par darba kavēšanu?

Atbild Zvērinātu advokātu biroja Sorainen zvērināts advokāts Andis Burkevics:

Darba likumā šāda iespēja nav paredzēta, tāpēc darba līgumā iekļautie noteikumi par darbinieka pienākumu maksāt līgumsodu nebūs spēkā, jo **Darba likuma** 6. panta 1.daļa paredz, ka nav spēkā darba koplīguma, darba kārtības noteikumu, kā arī darba līguma un darba devēja rīkojumu noteikumi, kas pretēji normatīvajiem aktiem pasliktina darbinieka tiesisko stāvokli (skat. atbildi uz 13. jautājumu Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2005.gada apkopojumā *Jautājumi par Darba likuma normu piemērošanu*, pieejams: http://www.at.gov.lv/files/docs/summaries/2005/Jautajumi_Darba_likums.doc).

Tomēr tiesu praksē ir nostiprinājusies atziņa, ka ir pieļaujama vienošanās, saskaņā ar kuru tiek paredzēts līgumsods par darbinieka profesionālās darbības ierobežojuma (konkurences ierobežojuma) pēc darba attiecību izbeigšanās pārkāpšanu (AT Senāta Civillietu departamenta spriedums lietā SKC 377/2008 un lietā SKC 99/2009). Tiesa norādīja, ka vienošanās par konkurences ierobežojumu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās pastāv ārpus darba tiesiskajām attiecībām (jo tā sāk darboties pēc tam, kad savu spēku ir zaudējis attiecīgais darba līgums). Līdz ar to uz šo gadījumu darbinieku aizsargājošie **Darba likuma** noteikumi, kas tiešām neparedz līgumsoda kā saistību pastiprinoša līdzekļa piemērošanu, neattiecas. Turklāt nav nozīmes, vai vienošanās par līgumsoda samaksu konkurences ierobežojuma pārkāpšanas gadījumā tiek iekļauta darba līguma tekstā vai arī tiek noformēta kā atsevišķs dokuments. Protams, līgumsoda apmēram ir jābūt samērīgam.

Ņemot vērā iepriekš minēto, domājams, būtu pieļaujama arī darbinieka un darba devēja vienošanās, ka darbiniekam ir pienākums maksāt līgumsodu arī gadījumā, ja viņš pēc darba attiecību izbeigšanās izpaudīs darba devēja komercnoslēpumu saturošu informāciju. Arī šāda vienošanās sāk darboties pēc attiecīgā darba līguma izbeigšanās.